Matej Tuniak Lipták, Ladce / r. 1988

Kvapky času

Som Rozprávačka, a chcem vám rozpovedať krátky príbeh o chlapcovi, ktorý čakal.

Filipko sedel na gauči v obývačke a sledoval ako dažďové kvapky klepkajú po okne. Sem-tam sa pár kvapiek spojilo a začalo tiecť nadol. Vyzerali ako had, ktorý na skle hľadal tie najchutnejšie kvapôčky. A hľadal ich pomaly. Príšerne pomaly.

„Mamá, ja už chcem ísť do herne!" volal do kúpeľne.

„Desať minút, zlatko."

Filip pricapil nos na sklo. „A to je koľko?"

„Asi päť pesničiek."

„Bóžé!" fúkol do okna až sa zarosilo.

Rozumela som jeho frustrácii. Mama pri komparácii časového úseku nezadefinovala o aké *konkrétne* pesničky sa jedná. Skladby z Gábininho domčeka majú ledva dve minúty, ale taký Miro Jaroš ich naťahuje aj cez tri. Ako si mal päťročný Filipko poradiť s tak nepresnou analógiou?

„Čo budem robiť tak dlhó," povzdychol si a ťukol čelom do okna dúfajúc, že to popoženie kvapkové hady. Nepomohlo.

„Môžeš zatiaľ upratať hračky," navrhla mama, ktorá práve prechádzala z kúpeľne do pracovne.

No jasné - pomyslel si Filipko. *Mama sa tu premáva a ja mám upratovať.*

Pozrel sa na pohodený klavírik. Prešuchtal sa k nemu a zodvihol ho. Palcom omylom stlačil klávesu. Ozval sa ten smiešny silný zvuk.

Samozrejme, aby ste rozumeli - bola to lacno znejúca substitúcia orgánu z detského syntetizátora.

Filipko sa uškrnul. Dostal nápad. Vnuknutie. Múzu! Prsty položil na klávesnicu, vypäl hruď, uklonil sa, a pustil sa do skladania skladby. Hneď po prvých tónoch si uvedomil, že toto bude veľkolepejšie. Symfónia! Prepletal prstami až sa mu zlievali do dokonalej šmuhy. Zapol automatické bicie. Perkusie rozozvučali steny až k susedom. Stlačil ikonku mačky. Tonalita, rytmus a mňaukanie kreovalo niečo epické. Opus Magna, ktorý presahoval hranice ľudského umenia!

„Upratuješ? Či sa hráš?" ozvala sa mama z kuchyne.

Filipko si povzdychol a zahodil klavír. *Aj tak tomu chýbalo búchanie do hrncov*, pomyslel si. Pozrel sa na hodiny visiace na stene.

„Koľko už ubehlo?" spýtal sa.

Mama sa však medzitým presunula do šatníka, nepočula ho. Ale keby Filip poznal hodiny, zistil by, že prešli len dve minúty.

„Iba dve?!" zakňučal. Vzal vankúš a švacol sa ním do tváre. Musel uznať, že to bolo uvoľňujúce. Možno by povedal, že rovno *terapeutické*, keby poznal význam slova *terapia*. Buchol sa znova. A znova. Postavil sa do stredu obývačky, aby sa mohol poriadne napriahnuť a uštedriť si wellnessové vyfackanie sa vankúšom.

Po skončení kúry sa znova zahľadel na hodiny.

Trvalo to presne štyridsať sekúnd.

„Ale no tak," zviezol sa na zem. „Ja už chcem ísť do herne!"

Herňu otvárali tak či tak o ôsmej, takže skoré vyrazenie by Filipkovo čakanie neanulovalo. To by musel urýchliť plynutie času.

„Urýchliť čas?" začudoval sa.

No, áno, teoreticky, keby dokázal ovplyvniť kinematickú dilatáciu času s prihliadnutím na pozorovaný objekt…

„Ovplyvniť kimono dilina s časom?" Filipove očká sa rozžiarili.

Ja, naopak, keby som mala fyzickú podobu, by som si práve buchla čelo o okno.

Filipko priskočil k debničke s plyšákmi a dal sa do systematického prehľadávania. Aspoň z jeho perspektívy. Z môjho pohľadu to vyzeralo ako metanie plyšových hračiek po celom povrchu obývačky.

„Ha!" zvolal víťazoslávne. Pozdvihol nad hlavu ošúchaného zajaca s jedným zubom. „Dilino! Okimonuj čas!"

Filip začal s Dilinom utekať po obvode izby. Dvakrát preskočil plyšové nástrahy, trikrát sa potkol, z toho raz o vlastnú nohu. Až napokon, celý upachtený, pristál do terapeutického vankúša.

„Tak… čas bol ovplyvnený!"

No, nechcela som mu kaziť radosť, ale celý tento manéver ho stál len niečo málo cez minútu a roztrhnuté tepláky na kolene.

„Čože? Ja to nezvládnem! Chcem ísť do herne!"

„S kým sa to rozprávaš, zlatko?" Mama vystrčila hlavu z detskej izby.

Filip sa pretočil na brucho.

„Neznášam čas!" zamrmlal do vankúša.

Čas…

Čas je síce relatívny, to je pravda. Ale čas sa z pohľadu pozorovateľa k udalostiam nedá len tak ľahko akcelerovať. Dilatácia je totiž vlastnosťou samého času, preto sa so vzrastajúcou rýchlosťou nespomaľujú len pohybujúce sa hodiny, ale aj všetky fyzikálne procesy. Skrátka, žiadny fyzikálny zákon sa nemení transformáciou súradníc z jednej inerciálnej vzťažnej sústavy do druhej.

„Ja nerozumiem," zafunel Filip do uslintanej obličky.

Že čas plynie stále rovnako.

Ing. Filip sedel za stolom vo svojej obývačke a hľadel do mobilu. Práve sa chystal zatvoriť vedecký článok, no prstom zavadil o ikonku Instagramu. No, čo už, povzdychol si v mysli a otvoril reelsko Rasťa Ilieva.

„Zlatko?" z kúpeľne sa vystrčila neupravená hlava manželky. „Za chvíľu ideme. Prezleč si košeľu."

„Na koľkú to máme rezervované?" zakričal naspäť Lenke a neodtrhol pritom zrak z videa.

„Na ôsmu."

Inžinier Filip zdvihol pohľad k hodinám visiacim na stene. Stačilo sa pozrieť do horného pravého rohu na mobile, to si Filip dobre uvedomoval. Ale, asi sila zvyku.

19:20. Ak prirátal presun k autu, premávku a parkovanie, tak to znamenalo, že má ešte…

„Desať minút," povzdychol si a vrátil sa k Instagramu.

Lenže…

Uvedomil si, že scrollovanie nie je zmysluplné využitie času. *Desať minút - za to sa dá niečo stihnúť*, pomyslel si. Vstal, pretiahol sa, vypäl hruď a…

„No čo je, zlatko? Ideme," štuchla do neho Lenka s učesanými vlasmi.

Filip sa strhol.

„Čo? Veď som len teraz…" zasekol sa, keď mu pohľad pristál na hodinách. Pol ôsmej. Ubehlo presne desať minút.

„Už si mal mať košeľu," povzdychla si manželka.

Filip len vyjavene stál. A popri žmurkaní rozmýšľal, čo sa mohlo stať. Mobil? Ale veď nedopozeral ani to video. Ako to mohlo zbehnúť tak rýchlo…

„Zasa nestíhame," zlostila sa Lenka a cupitala zo šatníka naspäť do kúpeľne, aby si v zrkadle skontrolovala alternatívnu selekciu náušníc.

„Ako *nestíhame*," nerozumel inžinier.

Mohla som mu poradiť, samozrejme. Ale najprv som potrebovala, aby znovu skontroloval čas.

„Však som teraz pozeral…"

Zmĺkol, keď si uvedomil, že ubehlo ďalších desať minút.

Filip sa otočil okolo vlastnej osi. Akoby v rýchlosti kontroloval realitu. No tá sa nezmenila. Zmenilo sa niečo iné.

Vonku už bola tma.

„Čo sa to deje?" zahabkal, keď dostal od Lenky pusu na líce.

„Tá večera bola super," usmiala sa. „Mali by sme častejšie takto tráviť čas."

„Čas," zopakoval monotónne Filip.

Z izbičky sa ozval detský plač.

„Kedy sme si stihli spraviť dieťa?" nechápal.

No, takto – bola som prichystaná mu dodať explikáciu konkrétnych udalostí, no najlepšie to bolo predviesť na praktických príkladoch.

A tak už opäť svietilo slnko. Najprv bolo nebo čisté, no o chvíľu sa zatiahlo a spustil sa dážď.

„Prečo to tak skáče?"

Čas? Čas neskákal. Ako som už povedala, čas plynie stále rovnako.

Ing. Filip sa chystal na to zareagovať. Koniec-koncov, bol to študovaný človek. No potom si uvedomil, že ani nevedel, koľko ubehlo minút. A tak upriamil pozornosť opäť na hodiny.

Tie ukazovali štvrť na päť. Poobede. No toto už nebolo o ubiehajúcich minútach, či hodinách. Detský plač sa zmenil na prvé slová.

Toto bolo už o rokoch.

„Tak počkať!" nazlostil sa Filip a zložil si okuliare. „Ako to, že sa zrýchlil čas? Ak som pozorovateľ a nachádzam sa v rovnakej inerciálnej vzťažnej sústave ako okolie, tak potom by všetko malo plynúť… Prečo mám okuliare?!"

Nielen okuliare. Zrak nebolo to jediné, čo zostarlo.

Filip prebehol k zrkadlu. Prezrel si vlasy. Nie jeden či dva sivé. Celé trsy neživých vlasových stvolov sa leskli šeďou neskoršieho stredného veku.

„Počkať," zakňučal. „Stop! To nie je normálne!"

Práveže to bolo normálne. Filip práve prežíval exponenciálne zrýchľujúce sa vnímanie plynutia času.

„Experimentálne plyny?" zľakol sa a chytil si nos. Cha, inžinier, a myslí si, že ho otrávili.

Zopakovala som mu to ešte raz, a pomaly:

Exponenciálne zrýchľujúce sa vnímanie plynutia času.

„Ja… nechápem. Teda, chápem, ale… ako?" Chytil sa za šedivú hlavu a radšej sa posadil.

V byte to stíchlo. Bol večer, manželka zaspala spolu so synom. Chúďa, asi bola vyčerpaná. A trochu som začínala byť aj ja, z toho vysvetľovania.

„Ale veď nie som blbý. S pribúdajúcim vekom čas plynie rýchlejšie. Teda, jeho vnímanie. Ale… je to príliš rýchle."

No, to sa stáva. A pritom na začiatku príbehu si to Filipko sám želal.

„Ale nemôže to plynúť až takto! Však mobil obmedzujem, seriály už skoro nepozerám, na koníčky čas už vôbec nemám."

Lenže Filip sa nepozeral správne. Hľadal chybu v nesprávnej rovnici. Musel nahliadnuť do iných sústav. Do časových medzier.

„Medzier?" povzdychol a ubolene sa postavil. Prižmúril oči, akoby tým pohľadom vkĺzal do útrob vlastného života. Ale uvidel to. Ako prebiehal z jednej izby do druhej.

V kúpeľni vybral bielizeň. Zavesil ju do pracovne. Potom v kuchyni chystal jedlo. Opravil rozheganú stoličku. Prišiel mail z banky. Skontrolovať financie. Daňové priznania. Nezmyselná bytová schôdza. Nákup potravín. Ďalšia bielizeň. Jedlo. Mail. Daňové priznania.

„Dobre," zdvihol ruku a zastavil to. „Rozumiem. Je toho veľa." Znova sa usadil na gauč. „Len, keď som bol dieťa, vyzeralo to úplne inak. Tak… bezstarostne."

A prečo to asi bolo také bezstarostné? Bolo to naozaj len vekom?

Zamyslel sa. Premietol si malého Filipka, ako čaká, kedy už konečne pôjdu do herne. Ako mama prebiehala z jednej miestnosti do druhej.

Ako vešala oblečenie.

Ako chystala jedlo.

Ako vybavovala maily a popritom si značila do kalendára Filipkove krúžky.

„Mama," zašepkal Filip.

Presne tak. Mama. Bola tam, aby zabezpečila, že Filipko má všetok čas, ktorý potrebuje. Aby mu darovala ten svoj.

„Tato?" malý chlapec ho potiahol za nohavicu. „Kedy už pôjdeme do herne?"

Filip sa pozrel na syna. Chcel sa usmiať no kútiky mu zamrzli. Syn už stál dávno pri poriadne opotrebovanom klavíriku a mlátil do neho.

„Dá sa to nejako zastaviť?" spýtal sa Filip.

Ako som mala odpovedať? Zastaviť plynutie času? Čas plynie stále rovnako. Možno… možno ale existovala odpoveď.

„Aká?"

Možnože časť toho darovaného času by si si mal ušetriť aj pre seba.

Ing. Filip sa pomaly otočil k oknu. Ani si neuvedomil, že stále prší. Mal ešte desať minút. Sedel na gauči v obývačke a sledoval ako dažďové kvapky klepkajú po okne. Sem-tam sa pár kvapiek spojilo a začalo tiecť nadol. Vyzerali ako had, ktorý na skle hľadal tie najchutnejšie kvapôčky. A hľadal ich pomaly. Filip sa usmial.

Hľadal ich tak nádherne pomaly.